

Upravišтво: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon štev. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri poš. dek. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina zrača mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Po starih metodah

V jugoslovenski politični javnosti je razpis občinskih volitev na hrvaškem z javnim glasovanjem na mah zopet postavil na dnevni red razpravo o načelih demokracije in o borbi za zopetno uvedbo političnih svobod. Nihče pri tem ne more prezreti, da izredni položaj, v katerem se danes nahajajo vse države, tudi Jugoslavija, nalaga obzirnosti, ki postavljajo tudi državljanski svobodni izvestne meje. Toda te meje smejo biti samo jasno očitani in notorični državni in splošno narodni interesi.

Javno glasovanje pri volitvah nima s temi interesi ničesar opraviti, odnosno reče se lahko, da tudi v današnjih prilikah tem interesom ni koristno, ker odvarja na široko vrata politični zlorabi in izsiljuje občutek neenakopravnosti. Še važnejše se nam trenutno zdi, da bo uvedba javnega glasovanja pri hrvaških občinskih volitvah hudo kompromitirala vsako nadaljnjo borbo za demokracijo, saj so javne volitve vpejale na teritoriju, kjer imajo sedaj vso moč baš tisti, ki so poprej s toliko vne- mo nastopali kot vitezi demokracije in nepopustljivi borci za državljanske svoboščine. Zopet se ponavlja stara slika: iz opozicije z najkrepkejšo besedo za demokracijo in narodne svoboščine, iz vlade pa z isto tako krepkim dejanjem za nadaljevanje politike, ki naj osigura oblast, četudi na račun ideje in načela.

Neki beograjski list pravilno pravi, da se preko gotovih dolžnosti, ki jih nalaga demokratski program, ne da preiti brez izdajstva demokracije sploh. Kdor zatrjuje, da dela za demokracijo našega javnega življenja in da se bori za obnovo državljanskih svobod, pa praktično uvaja javno glasovanje pri volitvah, ta se je odrekel pravici, da se njegov demokratski program smatra za resen.

Na Hrvaškem sta nam HSS in SDS priredili v zadnjih mescih zelo poučen politično izobraževalni tečaj. V želji je vpeljal totalitarni sistem. Nič se ne zgodi, na kar vladajoča stranka ni pristala, in nobena opozicija proti politiki te stranke ni dovoljena. Svoboda tiska je bila za Kmetstvo demokratsko koalicijo ena njenih »jurišnih zastav«. Nesporo se sme danes v Zagrebu in v drugih hrvaških krajih nekoliko svobodneje pisati o političnih in drugih javnih vprašanjih, toda le v kolikor se to nanaša na prilike v krajih izven banovine Hrvatske. Kar pa se tiče svobodne besede v hrvaških zadevah, se more reči, da je časopisje prišlo iz dežja pod kap. Treba si je pogledati samo številke splitskega »Narodnega lista«, glasila jugoslovenskih nacionalistov v banovini Hrvatski. Ta list ne vodi morda borbe proti sporazumu. On se je povsem pozitivno orientiral napram banovini Hrvatski. Njegova kritika je resna in lojalna, njegova vera v narodno edinstvo pa tudi s stališča banovine Hrvatske ne more biti zločin.

Jugoslovenski nacionalisti, ki jih vodi »Narodni list«, so se povrh 11. decembra v najtežjih prilikah odločno borili v fronti sporazuma. Končno ne morejo biti in tudi ne bodo vsi Hrvati pristaši HSS, in ve se, da se med Srbi v banovini Hrvatski razvija pokret, ki je daleč izven okvira Kmetstvo demokratske koalicije in ki z jugoslovenskega stališča ne more roditi dobrih posledic. Tako postaja politika jugoslovenske linije še posebnega pomena za konsolidacijo prilik tudi v banovini Hrvatski in tvori ne samo protitež proti pretiranostim gotovih centrifugalnih sil, temveč z višjega državnega in nacionalnega stališča celo potrebno dopolnitev političnega ravnotežja na Hrvaškem. In vendar edino jugoslovensko glasilo v banovini ne sme reči nezadovoljne besede niti o lokalnih strankarskih faktorjih današnjega sistema! Z velikim zadoščenjem se iz Zagreba javlja, da jugoslovenska nacionalna stranka pri sedaj razpisanih občinskih volitvah ne bo mogla postavljati svojih list, ker je glasovanje javno in se računa, da ljudje ne bodo imeli poguma se izpostavljati težkim posledicam obračunavanja na terenu, ako odkrito nastopijo za načelo narodnega edinstva. Res je, da javno glasovanje tudi na Hrvaškem ne bo omogočilo, da pride do izraza pravo razpoloženje naroda, kajti trditve, da so občinske volitve na Hrvaškem nepolitične, je morda dobra za časopisne polemike, je pa daleč od vsake resnosti.

Nič manj značilno ni dejstvo, da so sicer volitve za podeželske občine razpisane v mestih pa bodo mesto volitev postavljeni imenovani mestni svetniki in župani. Nihče ne more uvideti, zakaj so pri današnjih prilikah na Hrvaškem mestne občinske volitve odložene ad calendae graecas, ako ni edini razlog v tem, da si hočeta HSS in SDS brez razlike podeliti komunalno oblast. To je pa seveda daleč od demokracije.

Pariški sklepi zaveznikov

Londoni in pariški listi pravijo, da sta Anglija in Francija sklenili priškočiti na pomoč vsaki napadeni državi

Pariz, 24. aprila. s. (Havas) Splošno prevladuje v političnih in diplomatskih krogih prepričanje, da je bilo osmo zasedanje zavezniškega vrhovnega vojnega sveta, ki je bilo v ponedeljek in torek v Parizu, najvažnejše izmed vseh dosedanjih. O sprejetih sklepih varujejo sicer najstrožjo tajnost, vendar pa poučeni krogi domnevajo, da je vrhovni vojni svet razpravljal tako o položaju Švedske kakor tudi Balkana ter o možnosti, kako bi mogli zavezniški najbolje izpolniti svoje obveznosti napram Grčiji in Rumuniji, če bi bili napadeni. Zavezniški so vpoštevali tudi možnost, da bi posegla v sovražnost še kaka tretja sila.

Nocojšnji »Paris Soir« poudarja, da bo najnovejšo zasedanje zavezniškega vojnega sveta pomenilo važen datum v zgodovini sedanjih vojn. Po mnenju lista so posebne značilnosti sedanjega zasedanja vojnega sveta, da so bili prvi prisotni tudi poljski in norveški zastopniki, da je bilo tokrat zasedanje daljše nego ob katerikoli prejšnji priliki in da poudarja tudi komunike sam važnost sklepov, sprejetih na zasedanju. Gotovo so bile proučene vse možnosti, da nastopijo zavezniški skupaj proti vsaki novi nemški iniciativi.

Poluradni »Temps« pravi, da je z navzočnostjo norveških in poljskih zastopnikov postal vrhovni vojni svet medzavezniški organizem. To mora služiti kot nadaljnji dokaz, da sta zapadni demokraciji neomajno odločeni, da vodita vojno do zmage, obenem pa, da bi vsaka nova žrtve nemškega napada prejela njihovo polno pomoč. List smatra, da je trenutno Švedska najbolj ogrožena. Med tem ko so operacije na Norveškem v glavnem omejene na okolico Trondhijema, je pozornost obrnjena vedno bolj na Švedsko. Njena nevtralnost je nedvomno resno ogrožena. Nemške priprave ob obalah Baltijskega moraja pričajo po »Temps« mnenju, da pripravljajo Nemčija razširjenje vojne najbrže na vso Skandinavijo. Operacija skozi Švedsko naj bi olajšala položaj nemške vojske na Norveškem.

Tudi angleški listi se bavijo danes z zasedanjem vrhovnega vojnega sveta. »Daily Telegraph« smatra kot posebno važno ono mesto v komunikaciji, ki pravi, da so zavezniški proučevali pravočasne in učinkovite ukrepe proti vsakemu novemu napadu. List pravi, da bodo zavezniški brez dvoma zelo hitro reagirali na morebitno razširjenje sovražnosti na jugovzhod Evrope. Zavezniški so proučili možnost obrambe balkanskih držav v skladu s Turčijo.

»Times« omenja sodelovanje poljske vojske ter pravi, da ta ne sodeluje samo že na gotovih odsekih zapadne fronte, temveč, da so poljski oddelki že tudi v armadi generala Weyganda na Bližnjem vzhodu.

Nemška vojna napoved Norveški?

Basel, 24. aprila. s. (Havas). »Basler Nachrichten« poročajo danes iz Berlina, da je vzbudilo v nemških uradnih krogih veliko pozornost dejstvo, da je zasedanju zavezniškega vrhovnega vojnega sveta v Parizu prisostvoval tudi norveški zastopnik. Nemški uradni krogi smatrajo zato, da je sedaj napočil čas, ko bo treba napraviti konec videnju, da Nemčija in Norveška nista v vojnem stanju. Z dejansko vojno napovedjo Norveški bi Nemčija tudi dosegla, da bi morale Zedinjene države razširiti veljavnost nevtralnostnega zakona na Norveško.

O čem so razpravljali

London, 24. aprila. o. (United Press). Kakor se je zvedelo, je vrhovni vojni svet v svoji poslednji seji v Parizu razpravljal o naslednjih zadevah:

Kar se dela v banovini Hrvatski, to ne more ostati brez odmeva v splošni državni politiki. V današnjem režimu tvori HSS in SDS demokratsko krilo. Obe stranki sta vstopili v vlado ne le, da osigurata izvedbo sporazuma od 26. avgusta l. l., temveč tudi s svečano obljubo, da bosta priborili Jugoslaviji demokratski režim, katerega obnova je nerazdružno povezana s konsolidacijo države in s problemom njene preureditve. Oni dan je predsednik demokratske stranke g. Grol naštel politične zakone, ki so bili v dosedanjih sedmih mescih izdani. Gre za dva zakona: prvi je zakon o koncentracijskih taboriških, ki ga je pripravil že g. dr. Stojadinović ne vedoč, da skrbi tudi za sebe, drugi je skupščinski volilni zakon. Prvi se izvaja, drugi je ostal še na papirju, ker so volitve odložene za nedoločen čas. Ravno tako pa so odloženi tudi oni politični zakoni, ki bi bili v vsakdanji praksi toliko potrebni in ki bi nazorno pokazali narodu, da resnično nastopajo novi časi.

Navedli smo nekaj pripomb, ki dokazujejo, da je uvedba javnega glasovanja na Hrvaškem težak pojav v našem notranjem političnem življenju. Veliko razočaranje je za vse, ki so verjeli, da se bližajo boljšim časom, tudi za nas jugoslovenske nacionaliste, ki so nas tolikokrat in tolikanj obtoževali, da smo se vdinjali diktaturi in dik-

1. Prevozi čet na Norveško.
2. Položaj Švedske. Zavezniški ne pričakujejo, da bi Švedska stopila v vojno, dokler ne bo napadena, vendar pa se napad Nemčije na Švedsko ne smatra kot izključen.
3. Položaj na Balkanu, ki je po mnenju zaveznikov sedaj manj napet, čeprav se bistveno ni izpremenil.
4. Odnosi zaveznikov napram Italiji in Sovjetski Rusiji.
5. Poostrežen blokade.
6. Oster nastop proti Quislingom v notranjosti ter proti njihovim strahopetnim svetovalcem.
7. Poljsko sodelovanje v vodstvu vojne.

„Nova koalicija držav“

Pariz, 24. aprila. j. (Havas). V francoskih političnih in diplomatskih krogih z vsem poudarkom podčrtavajo izreden pomen včerajšnjega vrhovnega vojnega sveta v Parizu, ki pomeni glede na to, da je bila v svetu zastopana tudi Norveška, oživitvenje nove koalicije držav izredne dalekočnosti. Okrog idealov neodvisnosti

pravice in svobode so se Francija, Velika Britanija in Norveška in Poljska krepko združile v skupni borbi in bodo v tej uniji združene stopale po začrtani poti.

Isti krogi primerjajo s to novo koalicijo nemška prizadevanja po ustvaritvi trikotna Berlin-Rim-Moskva, ki so ostala popolnoma brezuspešna. V francoskih političnih in diplomatskih krogih pripominjajo, da pomeni koalicija, ki je zrasla včeraj v Parizu, najmočnejšo garancijo za vse tiste narode, katerih politična ali teritorialna celota bi bila ogrožena.

Odmevi v Italiji

Rim, 24. aprila. o. Sklepi, sprejeti na včerajšnjem sestanku vrhovnega zavezniškega vojnega sveta v Parizu, so po mnenju pariških dopisnikov italijanskih listov novo potrdilo, da pripravljajo v Parizu in Londonu razne politične in vojaške ukrepe za razširjenje vojne. Italijanski listi vprašujejo, na kateri strani se morejo pričakovati zapletitaji, ki bi dali povod za razširjenje vojne. Na eni strani predstavljajo nevarnost vojna napetost na Švedskem,

Nizozemskem in v Belgiji, na drugi strani pa sta izpostavljena igri vojne propagande Svica in evropski jugovzhod. Italijanski listi beležijo v zvezi s tem brez komentarja vest francoske agencije Radio, da se Nemčija pripravlja za akcijo na Švedskem.

Turinska »Stampa« piše, da se more poročila o zasedanju zavezniškega vrhovnega vojnega sveta v Parizu sklepati, da so na njem razpravljali tudi o nevarnosti, v kateri so Rumunija, Grčija, Turčija in Egipt, torej o položaju na Sredozemskem morju in Bližnjem vzhodu. »Stampa« navaja nadalje pisanje »Intransigenta«, da se jugoslovensko-sovjetska pogajanja vodijo z največjo pozornostjo, ker sta obe državi najbolj zainteresirani na Balkanskem polotoku.

Poslanik Mackensen

se je vrnil v Rim

Rim, 24. aprila. Nemški poslanik pri italijanski vladi, von Mackensen, se je danes vrnil v Rim.

Borbe v okolišu Trondhijema

Trenutni vojaški položaj na norveških frontah je povsem nejasen Boji se bijejo na več krajih in so vedno bolj srditi

Pariz, 24. apr. br. (Havas). Nemška okupacijska vojska v južni Norveški se mora boriti z vedno novimi težavami. Predvsem imajo nemški vojaški transporti iz Osla na hamarsko fronto vedno več opravka z norveškimi četniki, pa tudi s sabotažo. Vrhovni poveljnik nemške vojske na Norveškem, general Falkenhorst, je zato izdal včeraj strogo odredbo, da mora vse norveško civilno prebivalstvo nemudoma oddati nemškim vojaškim oblastem vse orožje in strelivo, sicer bo sleherni civilist, ki se v določenem roku ne bi odzval temu pozivu, postavljen pred vojno sodišče in v danem primeru ustreljen.

Pri Skarnesu so se včeraj popoldne trije veliki tovorni avtomobili, na katerih je bilo okrog 100 nemških vojakov, zvrnili v prepad. 70 vojakov je obležalo mrtvih. Nesrečo so povzročili norveški šoferji, ki so vodili avtomobile. Tudi dva izmed njih sta se smrtno ponesrečila.

Sedaj se je zvedelo, da je bil ameriški vojni ataše iz Stockholma ubit v bližini Dombasa baš o priliki nekega nemškega letalskega napada na norveške četnike. Vest iz Švedske pravijo, da na nemška letala v zadnjih dneh bombardirala že celo vrsto norveških vasi, v katerih naj bi se po informacijah nemških volonov skrivali oddelki oboroženih Norvežanov.

Položaj na južnem norveškem bojišču se je pričel razčiščevati. Po vesteh, ki jih je davi prejela agencija Reuter, so zavezniške čete prešle v ofenzivo proti Hamarju ter so že prodrle do Mölvena, ki leži 25 km južno od Lillehammerja. Suneš so izvršile v glavnem norveške čete, ki so bile v zadnjih dneh temeljito reorganizirane in opremljene z najmodernejšim angleškim orožjem. Norvežani so se pojavili tudi v Valvestem gozdu zapadno od Hamarja. Kjer so z nenadnim napadom uničili večji oddelke nemških planincev. Pri tem napadu je padlo nad 100 nemških vojakov.

Na področju okrog Trondhijema razvija nemško letalstvo izredno živahno aktivnost in skuša razdeljati vse ceste in železniško progno ter železniške naprave v smeri od Trondhijema proti severovzhodu in jugu. Včeraj popoldne so nemška letala napadla Namsos. Zavezniško protiletalsko topništvo je štiri izmed njih sestrelilo, eno nemško letalo pa tako poškodovalo, da je bilo pri-

siljeno pristati na lillinskem jezeru. Nemški letalci so bili ujeti. Tudi pri včerajšnjem nemškem letalskem napadu je bilo hudo prizadeto norveško civilno prebivalstvo v Namsosu in sosednjih krajih. Južno od Trondhijema so bile nemške čete sedaj dokončno potisnjene v defenzivo.

Tudi na morju razvijajo zavezniški intenzivno akcijo proti nemški vojni mornarici in transportom vojaštva ter vojnih potrebščin, ki jih skušajo Nemci spraviti po morju na Norveško. Kakor poroča današnji »Dagens Nyheter«, je bilo slišati snoči v Skageraku blizu švedske obale močno streljanje. Očitno so zavezniške vojne ladje napadle nemške transporte. O rezultatih spopada niso še znane nikake po-

drobnosti. Snoči, kmalu po tem spopadu, se je pojavilo v švedskih teritorialnih vodah v neposredni bližini ribiške vasi Oeckero pet nemških iskalcev min. Neka švedska obalna stražna ladja jih je prisilila, da so se spet umaknili na odprto morje. Švedi so dognali, da so bile te ladje prej prav za prav norveški vlačilci, ki so jih Nemci šele zadnje dni preuredili v iskalce min.

Včeraj popoldne so v bližini Gødeboja opazili veliko nemško transportno letalo, ki je letelo proti severu. Pozneje mu je sledilo še nekaj letal. Švedsko protiletalsko topništvo jih je obstreljevalo. Kakor zatrjujejo, so bila letala namenjena bržkone v Narvik.

Bombardiranje nemških letalskih oporišč

V noči od torka na sredo so angleška letala zopet bombardirala otok Sylt in nemška vzletišča na Norveškem

London, 24. aprila. s. (Reuter) Kakor je javilo danes letalsko ministrstvo v svojem komunikaciji so angleška letala preteklo noč zopet napadla več nemških letališč. Glavni napad je veljal letališču Westerland na otoku Syltu, približno 20 km od drugega nemškega letalskega oporišča Hornum na istem otoku, ki so ga napadla angleška letala pred mesecem dni. Po angleških domnevah prihajajo nemška letala baš z otoka Sylta polagat mine na vzhodne angleške obale. Pri snočnjem napadu na Westerland so angleška letala z bombami uničila enega izmed hangarjev in poškodovala več vzletišč. Letalci so opazili na letališču več požarov in večjo eksplozijo.

Ko so se angleška letala vracala, so ob severni obali Sylta opazila več nemških patrolnih ladij, ki so otvorila takoj močan ogenj proti letalom. Angleška letala so napadla nato patrolne ladje z bombami in so dve ladji potopila.

Istotako so angleška letala preteklo noč bombardirala letališče Aalborg na Danskem, že četrtič v zaporednih štirih nočeh, kakor tudi nemška letališča v Kristiansandu, Oslu in Stavangerju. Poleg tega so izvedla angleška letala obsežne izvidniške polete nad Trondhjemskim fjordom.

London, 24. aprila. s. (Reuter). Pri nem-

ških letalskih napadih na Namsos so bila sestreljena štiri nemška letala. Peto je moralo zasilo pristati na jezeru Limingen v bližini Namsosa. Posadka letala je bila ujeta.

London, 24. aprila. s. (Reuter). Po uradnih podatkih so preletela letala angleškega obalnega poveljstva od začetka norveške kampanje že 30.000 milj na izvidniških poletih ob norveških obalah. Pri tem so napravila tudi važne fotografske posnetke. Ponovno so ugotovila in takoj javila pozicije nemških vojnih ladij.

Od začetka vojne dalje so letala obalnega poveljstva preletela skupno že nad 8 milijonov milj. Tudi v najslabšem vremenu po zimi je znašal tedenski povpreček v daljavi poletov najmanj 250.000 milj. Letala spremito povprečno po 4.000 ladij na teden v konvojih. Nobena ladja, ki so jo varovala letala, še ni bila v konvojih potopljena.

Nadalje javljajo uradni podatki, da so letala obalnega poveljstva napravila že 20.000 fotografskih posnetkov različnih ladij, pri čemer so ponovno odkrila maskirane nemške trgovinske ladje. V nad 80 primerih so letala napadla nemške podmornice. Istotako so odkrila več sto nemških min in jih pomagala uničiti.

Operacije nemške vojske

Nemško vojno poročilo o uspešnih bojih pri Stavangerju in severno od Osla — Letalski napadi na angleške vojne in prevozne ladje

Berlin, 24. apr. br. (DNE). Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo davi nasledejo vojno poročilo:

Sovražne pomorske sile in čete na področju okrog Narvika so bile še nadalje ojačene, vendar Angleži doslej še niso prešli v napad. Severovzhodno od Trondhijema so nemške čete po kratkem boju zavzele važno ožino pri Stenkerju na skrajnem severovzhodnem koncu trondhjemskega fjorda. Pri tem je bilo ujetih 80 sovržnikov. Vzhodno od Bergena se napad na norveške čete pri Vossu nadaljuje. Na ozemlju okrog Stavangerja so boji zaključeni. Nemške čete so tam ob sodelovanju letalskih sil napadle dva norveška polka ter ju po kratkem trdovratnem boju razorožile. Iz Osla proti severu in severozapadu prodirajoče nemške glavne sile so s pomočjo oklopnih oddelkov in letalskih sil povsod strle sovražnikov odpor ter se sedaj njihovo prodiranje naglo nadaljuje. Na Norveško so bila poslana nadaljnja ojače-

nja, ki dnevno prihajajo v Oslo. Poskus angleških letal, da bi napadla letališča v okolici Osla, se je popolnoma izjalovila.

Izvidniško delovanje nemškega letalstva se je včeraj spet razširilo preko Severnega morja do Orkejskih otokov in na vse področje ob norveških obalah. Napadi nemških bojnih letal so bili naperjeni v prvi vrsti proti izkrcavanju Angležev na norveški obali, kakor tudi proti cestam in železniškim progam od obale v notranjost dežele. V Namsenskem fjordu je bil neki sovražni rušilec težko poškodovan. Pred Navalnsesom so zažigalne bombe zadele en angleški rušilec ter eno transportno ladjo. Na obih je izbruhnil požar. Ob vzhodu v Moldefjord je bila neka transportna ladja dvakrat zadeta v polno, tako da ni več sposobna za plovbo. Na nekem drugem kraju je več bomb zadelo neko sovražno tovorno ladjo, ki je bila tako poškodovana,

Nadaljevanje na 2. strani

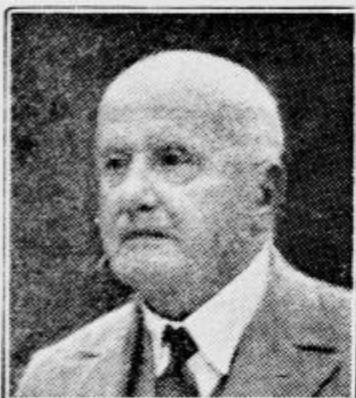
Naši kraji in ljudje

Častne zasluge

† Antona Belca

V St. Vidu nad Ljubljano je v torku na svojem domu mirno za vedno zaspal gospod Anton Belca, ki je pred tremi leti praznoval osemdesetletnico. Lepo in mirno je preživel še ta leta in je lahko zadovoljno gledal na svoje požrtvovalno delo v korist naroda, kajti njegovo Bogu in narodu posvečeno življenje je bilo delaven dan.

Gospod Anton Belca se je rodil 10. junija 1857 v Kautmanovi hiši v St. Vidu št. 17 kot sin kleparskega mojstra in posestnika Jakoba. Pri očetu se je izučil kleparske obrti. Nato je prepotoval vso Nemčijo, Italijo, Švico, Francijo, Anglijo, Bel-

gijo, Norveško in Dansko, kjer je žel bogato izobrazilo. Na potovanjih se je zlasti zanimal za kovinotiskarstvo, stavbarstvo in strojno tehniko. Podrobno se je zanimal tudi za krtje streh, zvonikarje, za izdelavo svečnikov in lestencev. Strokovno se je udejstvoval po vsej Sloveniji, Istri, Slavoniji in Dalmaciji. Mimo grede naj omenim, da je tudi strela Aljažvega stolpa vrh Triglava njegovo delo. Kot izvedenec v svoji stroki je bil klican na razne kraje. Pokril je v celoti okrog 300 cerkv in zvonikov.

Oče Jakob mu je leta 1902, izročil svoj dom. S svojo družico gospo Josipino je Anton vzgojil 7 otrok, od katerih živijo še sin Karol ter hčerki Tončka in Ivica. Gospod Belca je bil 20 let župan šentvidske občine, 19 let načelnik okrajnega cestnega odbora, 16 let predsednik krajnega šolskega sveta, 30 let cerkveni ključar, 13 let predsednik Kmetijske podružnice, 51 let je deloval pri Blaž Potočnikovi čitalnici. Veliko let je bil eden od skrbnih odbornikov v šentvidskem zavetstvu sv. Jožefa. Deloval je pri raznih denarnih zavodih, zlasti od ustanovitve pri Vzajemni zavarovalnici in Ljudski posojilnici v Ljubljani. Udeleževal se je pri združenju trgovcev za ljubljansko okolico. Ustanovil je kmetijsko strojno zadrugo v St. Vidu, kjer je deloval polnih 18 let, mizarstvo zadrugo v Vižmarjih, župansko zvezo, Hranilnico kmetijskih občin za ljubljansko okolico v Ljubljani, rokodelsko društvo v St. Vidu, kjer je sodeloval 35 let, gasilsko društvo, katerega načelnik je bil 30 let in delno gasilsko zvezo, kateri je načeloval 5 let. Kot dolgoletni sodni cenilec, kot večletni član davčne cenilne in finančne prizivne komisije je vedno deloval v korist ljudstva. Kot marljiv, izkušen, vreden in nesebičen javni delavec, kateremu je bil pred očmi vedno le blagor skupnosti, je z izredno dobrimi zvezami ustvaril za blaginjo ljudstva mnogo več kakor je bila njegova dolžnost.

Neprecenljive zasluge si je pridobil gospod Belca na polju zdravstva in socialnega skrbstva. Ustanovil je okrajno bolnišnico blagajno ljubljanske okolice in jo vodil 29 let v splošno zadovoljstvo delavstva. Z veliko požrtvovalnostjo in njemu lastno spretnostjo je povzdignil to ustanovo do lepe višine. Dne 8. januarja 1898 je bil izvoljen za načelnika zdravstvenega okrožja Ljubljana I. Od svojega prednika je prevzel samo dolžnosti, organizacijo zdravstvenega okrožja pa je šele ustvaril on sam in je vršil sam tudi pisarniške posle brezplačno. Spoznal je pa nujno potrebo, da mora biti zdravnik pri rokah, vedno na razpolago ljudstvu, živeti morajo z njim v stalnem stiku. Tako je dosegel, da je njegova želja postala dejstvo. Dne 1. marca 1905 je bila prva seja zdravstvenega zastopa v St. Vidu, na katerem je bil g. Anton Belca izvoljen za predsednika. Po preteku enega meseca je že vabil gospod Belca k bakladi in podoknici na čast novoodstrelu prvega okrožnega zdravnika v St. Vidu g. dr. Lapajnetu Živku.

Vodovodi v občini so bili pokojnikov zamisel. Šentvidska šola, za tisti čas ena najmodernejših šol tudi v hišnem oziru, je njegovo delo. Krona vsega njegovega

ga plodonosnega dela na socialno-zdravstvenem polju je pa šentvidski zdravstveni dom, katerega ustanovitelj je bil g. Belca. Kot predsednik zdravstvenega zastopa in kot predsednik kuratorija zdravstvenega doma v St. Vidu je posvetil vse svoje delo tej tako potrebni ustanovi, katerega se je leto za leto razvijala v veliko zdravstveno higiensko organizacijo. Treba je bilo misliti na lastno poslopje in zopet je bil g. Belca tisti, ki je z veliko vnemo in odločnostjo delal v tem pravcu. Dal je napraviti načrte, proračun in finančni načrt za uresničitev te zamisli, toda po zakonu ni bilo leta 1931. zdravstvena okrožja ukinjena, kar je močno prizadelo socialno-zdravstveno organizacijo na deželi. Vključ temu gospod Belca ni obupal, nač na je z vso vnemo delal na to, da se ta zamisel izvede do kraja. In res: občina St. Vid nad Ljubljano je uvidela nujno potrebo ter je zgradila obenem z občinskimi domom tudi Zdravstveni dom kraljice Marije. To je prva in edina taka ustanova v dravski

banovini. V njej je osredotočena vsa zdravstveno-higienska in zdravstveno-zaščitna služba v šentvidski združeni zdravstveni občini. V domu je tudi javno kopališče, katero je ljudstvu na deželi nujno potrebno in brez katerega bi bila taka ustanova na deželi zelo pomanjkljiva. Odveč je podčrtavati, kako velike važnosti in koristi je taka ustanova na deželi, posebno v teh težkih socialnih prilikah. Ze zavest, da mati lahko dobi brezplačno zdravljenje, nasvete in pomoč za sebe in za svoje otroke, blagodejno vpliva na dušo našega občana.

Ko se bomo v petek 26. t. m. ob 9. poslovlili od moža, ki si je pridobil neverljive zasluge, bodo naša srca, posebno srca mater in otrok prošla nebo, da bi mu dalo pravično plačilo, ko ga na tem svetu dobiti ni mogel. Naj mu bo na tem mestu izrečena globoka in srčna zahvala za njegovo plodonosno delo! Ohranilo ga bomo trajno hvalenjski domačini v častnem spominu. a.

Pripravljena so lepa potovanja Putnik nas povede po domovini in izven nje

Ljubljana, 24. aprila
Spoznavaj domovino — danes Ti je bližja ko kdaj prej. Slovenci smo vedno radi potovali. Potopisna literatura je pri malokaterem narodu tako obširna, hkratu pa tako malo sistematsko zbrana kakor ravno pri nas. Prav ta nedostatek je mogoče kriv, da se pri vsem trudu, ki ga vlagajo avtorji potopisnih črtic v svoje delo, skorajda porazgubi. Največja škoda je, da ni zbrano ono gradivo, ki ga prinaša dnevno časopisje, ki ima za razvoj naših krajev ter za lepote Slovenije toliko razumevanja; tako se gradivo pozabi.

V nas Slovencih je želja po potovanju. Gremo po vsem svetu, toda imamo eno napako: držimo se steze, po kateri smo hodili kot otroci. Koliko jih je med nami, ki še sedaj, nedeljo za nedeljo, ponavljajo pota, ki so jih delali ob strani skrbne očetove roke, ob strani materinega krila. Takrat smo hodili tja, ko smo bili mali, tja hodimo sedaj. Slovenija je lepa, toda nam vsem premalo znana. Zato je kar treba pozdraviti namero ljubljanskega Putnika, da bo skozi vse leto prirejal izlete v razne kraje Slovenije. Začelo se je to z zimskimi izleti. Vsako nedeljo izlet, pa če je le bilo mogoče, vsako nedeljo v drug kraj. In to v kraje, ki so lepi, a zaradi pomanjkanja rednih zvez malo dostopni širšemu občinstvu. Zimski izleti so bili res lepi, pa je pričakovati, da bodo tudi letni izleti pri-

jetni ter da nas bodo seznanjali z različnimi zanimivostmi.

V roki imam spored teh izletov: iz njih je videti resna volja ljubljanskega Putnika, da obišče vsaj enkrat na leto skoraj vse postojanke svojega okrožja, da s tem vsaj enkrat na leto z večjim obiskom priznanje pridnim in nesebičnim delavcem, ki se v okviru tujkoprometnih društev trudijo, da bi domačemu kraju s turističnega vidika čim bolj pomagali.

Prav lepi izleti se nam obetajo po sedanjem sporedu. Dolina gradov je v njem predvidena, ta lepi biser naše zgodovine, tako malo znana, da bi mogli reči, da je niti po imenu vsi ne poznamo. Grad se vrsti za gradom, temno gozdovje se menja z vinorodnimi goricami, obliki gričji s prepadnimi stenami kraških podzemeljskih jam. V Logarsko dolino bo namenjen drugi izlet. V dolino, ki nam je z železnico le težko dostopna, ki je dolga in edinstvena v svoji lepoti na oni strani Kamniških planin ter njenih divjih velikih. Obenem pa solčna in prelesta v svoji čisti planinski lepoti. Potem pa partija tam okrog Borovnice in okrog Vrhnike. In še nešteto drugih, vseh lepih in veselih. Kolikor se da sedaj videti v kratkem razgovoru, bodo izleti vedno zanimivi in vedno povezani s kako prav posebno atrakcijo.

Seveda gre meja naše domovine preko meja banovine. Zato so v letošnjem Putni-

kovem programu zastopani tudi prav lepi skupinski izleti po drugih predelih države. Na morje bodo šli, preko Plitvice, pa zopet drugam na naš sinji Jadran.

Ena najvažnejših domačih prireditev bo gotovo festival v Metliki. Festival narodnih plesov, ki bo 16. junija. Prav gotovo bodo tudi drugi kraji, predvsem na Bled, letos še sklenili, da priredijo festivalne prireditve večjega ali manjšega obsega. Saj smo videli pozimi, kako se n. pr. vsakoletni zlet gorenjskih smučarjev dobro obnese. In od sestanka smučarjev do vselega svidenja gledalcev zanimivih domačih festivalnih prireditev ni velik korak.

Ko sem se že zanimal za izlete, sem bežno pogledal še v tretjo mapo: izleti v inozemstvo. Tudi teh bo nekaj, predvsem k prireditvam, kjer more Putnik s svojimi potovalnimi zvezami nuditi obiskovalcu prav posebne ugodnosti, zlasti se v tem, da ga vsaj pri njegovem prvem izletu v dotični kraj vodi tako, da v najkrajšem času vidi čim več in vse v izbranem sporedu.

Potovati, da potovati. Toda kako?

Pomagajmo preprečiti nalezljive bolezni! Za prevoz bolnikov je namenjen poseben avtomobil

Prevoz bolnikov z nalezljivimi boleznimi razburja tudi ljubljancane, predvsem pa starše, ker se boje, da bi otroci ne nalezili kake nevarne bolezni zlasti na tramvaju. V pomirjenju smo prejeli z magistrata naslednje informacije: V Ljubljani je prevoz bolnikov za nalezljivimi boleznimi, zlasti pa za davico, škrlatno, meningitido in za drugimi takimi boleznimi najstrožje prepovedan s prav vsemi vozili razen s posebnim, za take bolezni določenim avtomobilom reševalne postaje. Tudi bolnikov, ki jih z železnico pripeljejo v Ljubljano, ne smejo prevažati niti avtotaksi niti izvoški s konjsko vprego. Seveda na tudi ne električna železnica. Za takimi boleznimi oboleni prevažajo na infekcijski oddelku bolnišnice samo infekcijski avtomobil, ki je po vsakem prevozu najstnejše razkužen.

Pri vsaki obolenosti, ki je količkanj sumljiva, naj svojci takoj pokličejo zdravnika. a njegova dolžnost je da o nalezljivi bolezni takoj po najkrajši poti obvesti mestni fizikat, ki nemudoma ukrene vse potrebno, da se bolezen kakor koli ne razširi. Prevoz

Če greš na pot: kiki povsod!

Upam, da sem vam vsaj malo naznačil: pod strokovnim vodstvom v družbi veselih sopotnikov, po skrbno pripravljenem sporedu: ko nimaš skrbi, kako bi potoval, ker so ti to skrb prevzeli drugi. X.

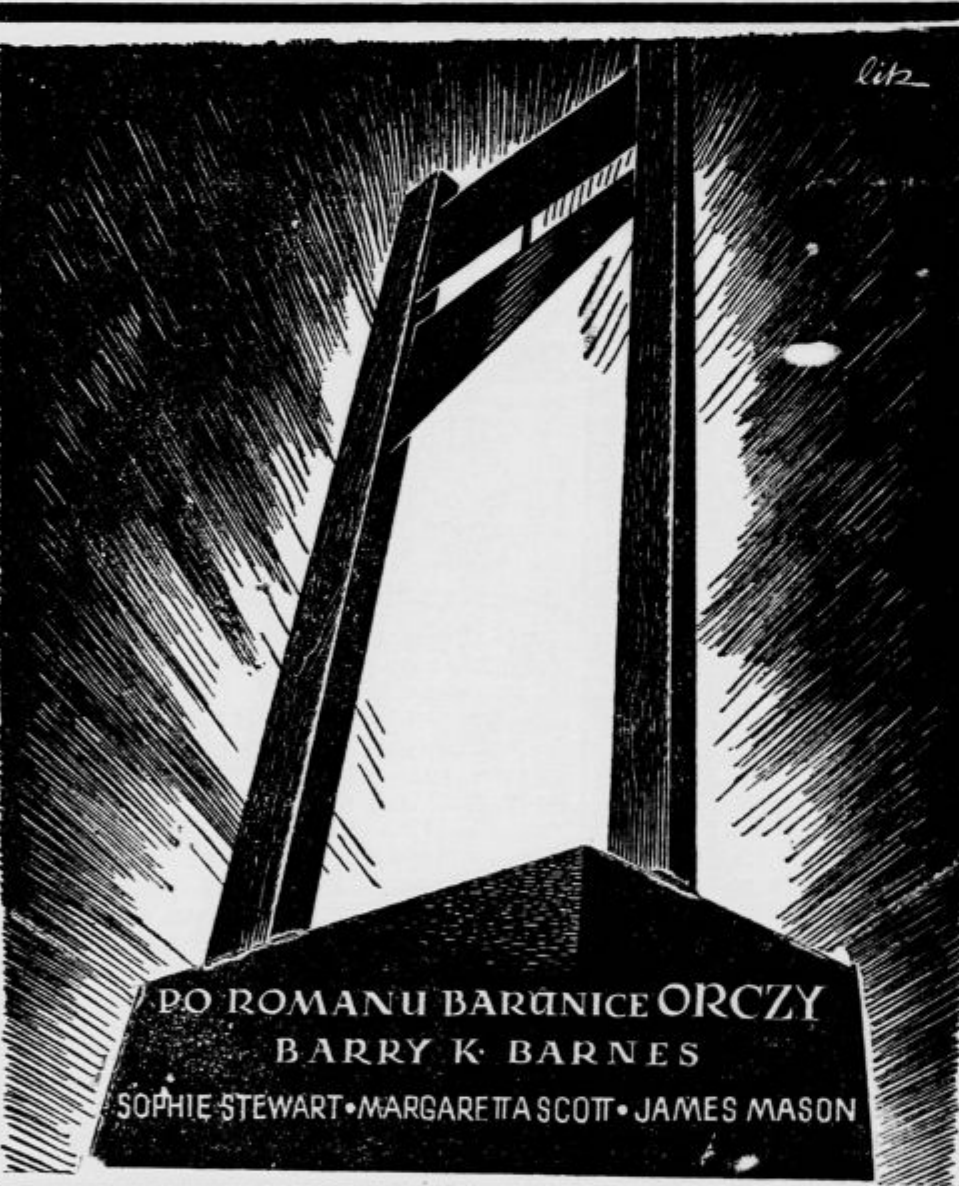
Sokoli pomagajo obdelovati polja družinam onih, ki so poklicani v vojaško službo

Star je pregovor, da se zlato preizkuša v ognju in prijateljstvo v nesreči. Izredne razmere zahtevajo zlasti od sokolstva, da pokaže pravo veljavnost sokolskega bratstva v medsebojni pomoči. Lahko navedemo za zgled hercegovske Sokole, ki so sklenili, da bodo obdelovali njive vsem

onim, ki so vpoklicani na vojaško službo.

Hercegovsko sokolstvo je v zadnjih letih pokazalo mnogo žilavosti in res zgradilo izvršne naloge, ki si jih je bilo zastavilo za Petrovo petletko. V Mostarju se je pravkar vršila skupščina Sokolske župe, ki je trajala dva dni. Zupa šteje 142 edinic in je bilo doslej zgrajenih že 18 sokolskih domov, urejenih 31 telovadnic in razvitih 16 sokolskih praporov, postavili so tri spomenike in vzdali 6 spominskih plošč, uredili 5 razsadnikov in 57 Petrovih gajev, naročili mnogo kmetijskega orodja, posadili blizu 25.000 sadik, priredili 8 kmetijskih razstav, uredili 1.651 gnojšč, nakupili 504 glave plemenske govede, nadalje so poskrbeli za očiščenje vodnjakov, za higieno posameznih vasi z ureditvijo hiš in z nakupom raznih potrebščin, napravili so 13 mostov in nakupili mnogo modernih preslic. Seveda so poskrbeli tudi za knjižnice. Pri pogozdovanju so se hercegovski Sokoli zlasti izkazali, da bi bilo kamenje nekdo bilo obsenčeno od lepih zelenih gajev.

V celoti je izkaz mostarske župe dokaz vsestranske gospodarske in socialne skrbnosti za pomoč bližnjemu in za napredek pokrajine, ki je ena najsiromašnejših v Jugoslaviji. Upravičeno je bila na skupščini te vzorne sokolske župe sprejeta deklaracija, v kateri poudarjajo hercegovski Sokoli potrebo, da se v današnjih izjemnih časih posveča posebna pozornost prosvetnemu in gospodarskemu dvigu vasi, ne da bi pri tem trpela katerakoli grana sokolskega dela. Na široki narodni osnovi je treba pomagati slehernemu bratu. Ze dosedanje delo je pokazalo velike koristi v prid prebivalstvu Hercegovine. Hercegovski Sokoli izražajo popolno solidarnost z bratsko sokolsko župo zagrebško. Sodijo, da je pač že skrajni čas, da pristojni činitelji opustijo svoje napačno stališče nasproti sokolstvu, ker s tem samo škodujejo narodu in državi. Na vsak način je treba čimprej popraviti vse krivice, storjene sokolskim edincem, sokolskim borcev in glasnikom jugoslovenske misli. Svečana deklaracija se končuje z naslednjimi značilnimi besedami: »V teh usodnih dneh pozivamo vse Sokole, da pohitijo s poljskimi deli na vseh onih domačijah, kjer so gospodarji ali sinovi poklicani k izvrševanju svete dolžnosti za kralja in domovino.«

Premiera vefilma iz dobe kruave francoske revolucije!

ROBESPIERROV PADEC

Na stotisoče sodelujočih — najnape-
tejša obenem globoko pretresljiva
usebina!

Zmaga ljubezni v najstrašnejših
dnevi!

KINO UNION Tel. 22-21

Ob 16., 19. in 21. uri

Kulturni pregled

Hrvatska enciklopedija

Najvažnejši in najbolj velikopotezni načrt v hrvatski književnosti zadnjega časa so priprave za izdajo »Hrvatske Enciklopedije«. Zagrebški listi objavljajo dan za dnem imena novih naročnikov te enciklopedije, ki bo — če se uresniči vse zasluge — največje delo te vrste na vsem slovanskem jugu. Zdi se, da uživa enciklopedija posebno naklonjenost odličnih krogov banovine Hrvatske, ki vidijo v nji prestižno zadevo in nekaj literarni spomenik velikega dogodka, ki je prinesel ustanovitev avtonomne Hrvatske.

Pred tedaj je izšel projekt »Hrvatske Enciklopedije«, ki nam nudi v besedi in sliki vpogled v to zares velikopotezno zasnovano delo. Enciklopedija bo obsegala 12 debelih knjig, izmed katerih bo vsaka štela najmanj 800 strani. Nekako 4 knjige bodo odmerjene hrvatski zemlji in hrvatskemu narodu v preteklosti in sedanjosti, ostali dve tretjini pa bosta vsebovali kazipot v ostali svet. Izbrani strokovnjaki bodo prikazali razvoj človeške kulture na vsej zemlji in v vseh vekovih do današnjega časa. Skrbno bo obdelano vse današnje znanje o prirodi in o svetu, prav kakor o duhovnem, socialnem in gospodarskem življenju.

Projekt vsebuje poleg uvodnega članka vrsto informativnih člankov, faksimilirana pisma o enciklopediji iz peresa predstaviteljev današnje Hrvatske, članek »Enciklopedijsko delo pri Hrvatih«, dalje »Kako nastane enciklopedija« in celo vrsto primerov iz enciklopedije, ki kažejo

obseg, obdelavo in značaj besedila ter tehnično popolnost ilustracij, ki bodo obilne in skrbno izbrane. Med njimi bodo tudi mnoge v kolorirani reprodukciji, tako zlasti dela domačih umetnikov. V perspektivo so nadalje objavljene slike vseh urednikov Hrvatske Enciklopedije, med katerimi je izmed Slovencev samo dr. Joža Glonar. Iz seznama uredniških sodelavcev je videti, da bosta material o slovanskem živ-

Mariborsko gledališko pismo

II.

V glasbenem repertoarju se vračamo h klasičnim oblikam. J. Straussova opereta »Cigan baron« se po izgradnji parta, topli, iskri melodioznosti in drugih odlikah zelo približuje stopnji in stilu komične opere. Lojze Herzog je vodil orkester s suvereno taktirko preko nežno sentimentalnih ter dramatično poudarjenih motivov. Režiser P. Rasberger je posvetil posebno pozornost organizaciji slikovitih skupinskih nastopov, ki tvorijo močan element celotne predstave, ter ubranemu sodelovanju vseh nastopajočih. Koreograf A. Harastovič je bil pripravljen primerne pesne vložke. Jelka Igličeva je bila ognjevit, strastno cigansko dekle. Triumfirala je z romantično ciganskim samospevom v prvem dejanju. Toplo so zveneli tudi spevi Barinkaya A. Manoševskega, pa tudi B. Sancina, ki je uspešno

ljenju (kultura, zgodovina, umetnost, gospodarstvo) uredila dr. Joža Glonar in dr. I. Slokan. Skratka: iz prospekta dobimo vse potrebne podatke o tem, danes največjem knjižnem podjetju v Jugoslaviji.

Kakor posnemamo iz časniških vesti, se izdajatelj enciklopedije nadeja, da bodo zbrali kakih 50.000 naročnikov, kar je vsekakor zelo visoko število, če uvažujemo, da bo enciklopedija stala 5.000 dinarjev. Če jo bo uspelo izdati v takem obsegu in v tako visoki nakladi, tedaj bo to rekorden uspeh v vsej kulturi jugoslovanskega juga. Kdor se zanima za »Hrvatsko Enciklopedijo«, lahko dobi krasno opremljen prospekt za 10 dinarjev, če piše na naslov: »Hrvatska Enciklopedija, Zagreb, Barisavičeva ulica 2.

gostoval v tej vlogi na našem mariborskem odru. Azucena te opere, stara ciganka Cizpra V. Kovičeva se je veljavno uvrstila v krog najuspešnejših sodelavcev, prav tako Arsena Marice Lubejeve, Kamašičičev grof Homonay je zanosno zapel živahni naborni spev, v pestri komični sredini pa srečujemo P. Kovičeva odličnega Kalmana Zupana, Gorinškovega zabavnega smešnega grofa Carnero, Mirabello S. Gorinškove in Jarčevega Otokarja. Nedvomno nov, lep uspeh mariborskih solistov, zbor in orkestra.

V vrsto starejših tako zvanih klasičnih operet spada tudi znana angleška opereta »Gejša«, ki jo je uglasbil Sidney Jones. Opereta, ki ni seveda nobeno odkritje, nas vodi po stopinjah šablonske operetne zgradbe v prečudni vzhodni svet »Madame Butterfly« in »Zemlje smehljaj«. Vojaški kapelnik kapetan J. Jiranek je pripravil predstavo v glasbenem oziru, se je izkazal zanesljivo, izvrstnega in-

terpreta melodioznih operetnih skladb. A. Harastovič, ki mu je glede scenarije stal ob strani g. Ussar, je večje izpeljal režiserske naloge in se je potrudil, da vtisne »Gejša« zunanjo sliko čim boljše slikovitosti daljnega vzhoda, kolikor je možno v mariborskih prilikah. Jelka Igličeva je kot Mimosas San nežno in doživljeno odplela samospev o gejšinem življenju, skupno z Reginaldom Fairfaxom A. Manoševskega pa z znani duet o poljubu. Tudi ostali sodelujoči (Kovičeva, Lubejeva, Gorinškova, Gorinšek, Kamašičič, Harastovič, Verdunik itd.) so zagotovili uspeh »Gejša«, katere uprizoritev pa ni bila menda ravno neobhodno potrebna ter priporočljiva.

Kulturni Maribor se je zelo zanimal za dr. Kreftovo eksperiment s »Shupanovo Mizko«, sijajno Linhartovo predelavo Rihterjeve »Die Feldmühle«. Prijetno je presenetilo ob gostovanju ljubljanskega dramskega ansambla ohranjeni historični okvir, ki ga je posvečevala tedaj pred 150 leti aktualna in žgoča socialna tendenca. Dr. Krefť nas je spet prepričal, da je tudi v takšnih preizkusih mojster in da je do rastele vsem nalogam in posebnostim odrske problematike. Sveža, sočna realistična igra nam je pokazala odlike ljubljanskega dramskega ansambla s povsem druge strani, kakor ob lanskih »Hlapcih«. Mešana dialektična izgovorjava, ki je nihala med dolenjsko in gorenjsko, je prav za prav še stopnjevala kontakt med odrom in občinstvom, ki je gledališče popolnoma zasedlo. Tudi ob »Shupanovi Mizki« smo se lahko prepričali, kako nežno ljubezen in skrbno pažnjo posveča ljubljanska drama tehtni izgovorjavi in lepotam jezika, četudi so historično dialektične. Posamezni liki so bili kakor izklesani, ustvarjeni ter zasnovani v skladu z zgodovinskim, folklornim okoljem. Občinstvo je navdušeno vzkl-

kalo Cesarjevemu rustikalnemu, bistremu županu Jaki, vedri in prikupni Micki M. Danilove, Presetnikove v polnokrvnem ženinu Anžetu, potem vsemu »shlahtnemu« krogu, kjer se je šarileva z globokim umetniškim občutjem približala liku zlahtne gospe iz Linhartove dobe. Drenovičevemu rokojsko priljubljenemu Tulpenheimu, Kraljevemu Monkofu in Severjevemu svojostjo dognanemu »shriharju« Glazeku.

Uvodoma je režiser dr. Bratko Krefť, ki nam je svojo županovo Micko približal do čim močnejše bližine slogu Linhartove predstave pred 150 leti, je uvodoma tehtno pojasnil zgodovinske, kulturne, nacionalne in socialne silnice ob pojavu prve slovenske igre na ljubljanskem odru.

Gostovanje toplo pozdravljamo tudi iz vidika potrebe sistematičnega uresničevanja lanskega zasnuka in napovedi o vsakoletnem izmeničnem gostovanju ljubljanske in mariborske drame. Ljubljancanom sledi sedaj lahko naš mariborski ansambl v — Ljubljano.

Končno je vendarle vzniknilo dolgo napovedano »Gledališče mladega rodu«. Ob rojstvu že so bile razne težave, ki se zmerom pojavljajo, kadar hoče mlada misel na plan. Kako potrebno je bilo gledališče naši šolski mladini v Mariboru, je pokazal presenetljiv uspeh treh predstav. Gledališče mladega rodu, ki hoče uprizorjati vzgojno, umetniško in narodno vredna mladinska dramska dela, nam je pokazalo na svojem odru Levstikovega kompletnega »Martina Krpana« v zelo posrečeni odskri prireditvi prof. E. S. Maseka, ki je ohranil skoraj povsod izvrstno Levstikovo besedilo in ga nebestveno spremenil le tam, kjer je bilo to iz vidika čim bolj realističnega in življenjskega prikaza neobhodno potrebno. Prof. S. Masek je zrahljal in

Ljudstvo pozdravlja svojega kralja

Danski kralj Kristijan na svojem vsakdanjem sprehodu po kodanjskih ulicah, kjer ga meščani spoštljivo pozdravljajo

Norveški prestolonaslednik

Simbol ljudskega odpora in glasnik svobode

V teh težkih dneh, ko je postalo ljudstvo ribičev in brodarjev na visokem severu glavni junak krvave drame, se v svojem presenečenju, zmedenosti in pretresečnosti ogleduje za moralno oporo. Norveško ljudstvo obrača svoje oči v prvi vrsti seveda na svojega kralja. Toda Haakon je star mož in čeprav se drži občudovanja vredno, ni mogoče reči, kako dolgo bo njegovo, zlasti po smrti njegove žene utrjeno telo vzdržalo napore in razburjenje. Tako gleda ljudstvo tudi v svojega prestolonaslednika. Princ Olaf postaja simbol narodnega odpora in glasnik svobode.

Prestolonaslednik je danes 37 let star mož, visoke postave, kakor njegov oče, toda širši in čvrstjeji. Na svojih krepkih ramenah nosi okroglo, markantno glavo z odprtim, vedrim obrazom. Njegova pojava in njegovo vedenje zbuja zaupanje in vero. To je mož, kakršnega potrebuje ljudstvo v današnjih dneh.

Ali bo princ Olaf deležen usode tistega angleškega vladarja, ki ga zgodovina imenuje »Ivana brez zemlje«? Kadar se pravi, zamazan in izčrpan ustavlja v malih gorskih vaseh, ki se postale po zasedbi Osla njegov dom, ga obhajajo gotovo minute mračnih misli. Toda princ Olaf ni

mož, ki bi se jim vdajal. On ni sanjač in nikoli ne bo igral vloge »filozofa na kraljevem prestolu«. To je mož dejanja. Kakor je bil v prejšnjih časih neutrujen pri sportu, na lovu, pri pomorskih vajah — kajti norveška vojna mornarica se je stalno vadila, čeprav je tako majhna — ali v skrbi za mladinske organizacije, takoj neutrudno skrbi danes za ranjence, pomirja prestrašeno civilno prebivalstvo in vzdržuje pri tem najtesnejše stike z vlado ter generalnim štabom.

Na samotnih gorskih dvorih, kjer so vsi možje sledili pozivu pod orožje, krmi živino in pomaga ženskam nositi vodo. Na deželnih cestah pomaga prevažati tovorne vozove in avtomobile, da se ustvarijo barikeade proti sovražniku. Povsod dela kakor preprost vojak in pionir, istočasno pa daje povelja kakor častnik.

Pri tem ohranja svoj neomajni mir. Svojo dostojanstveno flegmo, ki jo je menda podedoval po materi, Soproga kralja Haakona je bila, kakor znano Angležinja, hči Edvarda VII. Svojega sina je hotela spraviti v svoj domovini na svet in Olaf je tam, na dvoru svojega deda, preživel ne samo prvih mesecev življenja, temveč še pozneje mnogo mesecev svoje mladosti.

Več vitaminov v pomladni dobi!

Pomen jabolk, citron, korenja in kislega zelja

Dolgotrajna zima je povzročila pomanjkanje sveže zelenjave. Tudi sadja, ki je glavni nosilec vitaminov, ni dosti več, čeprav je bila lanska letina v tem pogledu tako obilna. Iz tega razloga bi morale gospodinje poskrbeti kolikor mogoče za druge pridelke, ki vsebujejo vitamine, in tu

Na razorožitev gredo

Danski vojaki na poti k demobilizaciji. Po zasedbi danskega ozemlja so bili poslani vsi pripadniki danske vojske h kadrom, kjer so bili razoroženi, nato pa odpušteni in poslani domov

prihaja v prvi vrsti v poštev citriona, ki ima mnogo važnega, antiskorbutnega vitamina C.

Gospodinje bi morale v tem času, ko sveže zelenjave še ni mnogo, sploh vsaki jedi dodati sirovih sadežev. V poštev prihajajo n. pr. sirova jabolka in citronov sok, mnogo vitaminov pa je tudi v korenju, kislem zelju in v neki meri tudi v krompirju. Juhl je treba dodati dobro sesekljane peteršilja, sesekljane luka ali malo čebule, krompir potresemo s sesekljanim peteršiljem, koprom, porom, ali drugimi dišavnimi zeli. Ker je vitamin C zelo občutljiv za vročino, je treba takšne dodatke primešati je dem šele tik pred končno pripravo.

18letni dramatik

V Parizu je doživel sijajno premiero prvenec komaj 18-letnega pisatelja Pierra Franka. Delo ima naslov »Prva ljubezen«. Premiera je imela dober namen, izkupiček je bil določen pomožni akciji za otroke in pokrovitelj je bil minister za ljudsko zdravje. Dobri namen pa je ustregel tudi mlademu dramatik, kajti volilne vloge so imele najbolj znane pariške odrske umetnice Lucienne Boyerova, Ilce Coceaeva in Frebelova.

Če še ne veš, zdaj izveš!

da izhajajo angleški listi zaradi nedostajanja papirja od nedelje naprej skrženi samo na dve tretjini dosedanjega obsega:

da je prisel v Sofijo novi francoski poslanik pri bolgarski vladi Blondel;

da je bivši angleški poslanik v Berlinu Henderson te dni obiskal Pariz;

da so švicarske vojaške oblasti odredile aretacijo podpolkovnika švicarske vojske Hansa Trüba, ki je osumljen vohunstva v prid neke sosedne države.

Kaj vse stori ljubezen

Nekega 15letnega učenca so morali te dni v bolnišnici v Los Angelesu operirati. Bila je nevarna operacija. Mladi človek je bil vdrl v garderobo neke filmske igralke, zaklenil je vrata za seboj, potegnil iz ključavnice ključ — in ga požrl. Potem je sedel mirno kot in je samo strmel v svojo oboževanko, dokler ni prišel ključavničar, ki je vrata odprl. Kmalu potem so mladega človeka popadle strašne bolečine v trebuhu, tako da so ga morali prepeljati nemudoma v bolnišnico, kjer so mu ključ z operacijo izvlekli. Njegovo stanje je še vedno nevarno.

Sumljiv brivski aparat

Nekega ameriškega vojnega poročevalca je njegov hišni gospodar v kraju blizu fronte ovdal francoskim oblastvom kot imetnika oddajne postaje na kratke valove. Francoska varnostna služba je takoj nastopila, toda izkazalo se je, da je gospodarja samo šumenje električnega brivskega aparata navdalo s skrbjo, da gre za kakšno vohunsko zadevo. Seveda si je Američan potem poiskal drugo stanovanje.

Tat, ki se je ustrašil strahov

Sodišče v Würzburgu je obsodilo na leto dni ječe nenavadnega tatu, ki je šel krast v cerkev, a se je tam ustrašil strahov, zavpil na pomoč in se dal potem mirno aretirati. Mož, ki se imenuje Karl Aprill, je že v mnogih nemških mestih izvršil vsakovrstne tatvine in sleparstva, dokler se ni v würzburgski cerkvi zavoljo njegovega strahu pred strahovi njegova zločinska kariera za nekaj časa ustavila.

V oklepu plavalnih pasov

Nemško vojaštvo se je s plavalnimi pasovi na sebi prevažalo iz Nemčije na Norveško, ki jo je potem zasedlo

Ženske pomagajo angleški vojski

Oddelek ženske angleške transportne službe pri armadi na bojišču. Šoferke nosijo na glavi jekleno čelado, njih vozila pa prevažajo bolnike in ranjence

Švedska — skandinavska velesila

Njena vojska šteje pol milijona mož

Za skandinavske razmere je Švedska, ki šteje nekaj nad šest milijonov prebivalcev ter ima 17.000 km železnic in 100.000 avtomobilov, skoro velesila. Vojna moč švedske vojske znaša pol milijona mož. Vojna mornarica švedske razpolaga z 8 linijskimi ladjami, 3 križarkami in 16 rušilci. Poteg tega ima švedska obramba v zraku 400 letal in dobro protiletalsko topništvo.

Stockholm je utrjen, prav tako okolica Kirune s sloviti rudniki železne rude. Nedavno so začeli Švedi utrjevati tudi otok Gotland v Vzhodnem morju. Od letošnjega marca imajo na švedskem ministrstvu za oboroževanje, ki ga vodi tehnični izvedenec Egon Gummason, vodilni uradnik »švedskega Krupa«. Boforia.

Letalska oporišča ima Švedska v Vesterasu, Malmöju, Karlsborgu in Ljungbyhedu, poleg tega tudi v Karlskroni in Göteborgu. V zadnjih dveh krajih so mornariške baze.

Od začetka rusko-finske vojne dela švedska oboroževalna industrija s polno paro. Nedavno je Švedska v Ameriki sklenila dobavno pogodbo za 300 najnovejših letal in 400 letalskih motorjev. Pogodbo je podpisal princ Bertil, sin švedskega prestolonaslednika in vnuk sedanega kralja Gustava V.

Mož, ki organizira Švedsko v pogledu oborožitve, je sedanji ministrski predsednik Albin Hansson. Izprva je nastopal zelo plašno, zdaj pa je že zelo energičen. Hansson, ki mu je zdaj 55 let, je po politični pripadnosti socialni demokrat. V mladosti je bil trgovski sodnik, nato je postal novinar in velik dar za realnost, ki ga je pokazal pri svojih podvigih, ga je naposled pripeljal na ministrski stol. Hansson velja za izbornega poznavatelja vojske in se v funkciji predsednika vlade tudi ravna po izkustvih, ki jih terja od odgovornega državnika sedanji čas.

800 prič proti posredovalcu ženitev

150.000 pisem žensk, ki bi se rade omožile

V Ogrskem Gradišču se mora zagovarjati neki J. Kutaček, ki je imel znano posredovalnico za ženitve. Kako obsežen je bil njegov obrat, je najbolje razvidno iz tega, da so v njegovem arhivu našli nič manj nego 150.000 pisem žensk, ki bi se rade poročile.

Sodišče je zaslilo, da 400 prič a jih bo še isto toliko Kutaček se je bil pregrešil s tem, da je razpošiljal fotografije lepih žensk iz širše okolice Ogrskega Gradišča kot fotografije ženitvenih kandidat. Čeprav je šlo v mnogih primerih za poročene žene, ki niso imele niti najmanjšega pojma o

tem, kako zlorablja mož njih slike. Na ta način so mu uspela številna sleparstva. Vsak dan je mož zaslužil povprečno 500 kron.

ANEKDOTA

Slikar Max Slevogt je nekoč nepričakovano stopil v razred, v katerem je poučeval, in je zalotil mladega moža, ki je navzlic prepovedi kadil.

Ne da bi pokazal svojo jezo, je Slevogt mlademu možu odvzel cigareto, si jo natančno ogledal, potem pa mirno dehal:

»Tu imate čuden čopič, dragi prijatelj. Ali smem zvedeti, kaj mislite s tem slikati?«

»Oblake, gospod profesor!« je odvrnil prisrčni grešnik.

VSAK DAN ENA

»Kaj pa vedo današnji starši o otrocih! Zvečer, ko sem vsa razgibana, me pošiljajo spat, zjutraj, ko sem zaspana, pa me kličejo, naj vendar že vstanem...«

(Söndagsnisse Strix)

MICHEL ZÉVACO:

96

Don Juan

ROMAN.

»Tako je torej!« je vzkliknila gospa Gregorjeva. »Saj sem si mislila...«

»Kje je nepridiprav?« Kje je, da mu odrežem nos? ...

»Svetlost, vaš sluga je v ječi!«

»Jakomin? Zapri so ga?« se je zdrnil don Juan. »Ta je lepa! Kaj je neki zakrivil? Česa ga obtožujejo?«

Gospa Gregorjeva je zardela, pobesila oči in odgovorila:

»Obtožen je mnogoženstva...«

Don Juan se nekaj trenutkov ni ganil, kakor da bi bil okamenel; nato je vzdignil oči proti nebu, obraz se mu je spatil kakor človeku, ki s skrajnim naporom zadržuje solze; nazadnje se je obrnil proč, v znamenje, da so njegove moči pri kraju, in, ko je krenil po stopnicah na vrh, je gospa Gregorjeva videla, da mu vzdrgetavajo ramena...

»Ubogi mladi gospod!« je zamrmrala. »Kolikanj ga je zbolela ta novica! Na mojo vero, da ihti... tako krčevito, kakor da bi ga dušil brezumen smeh...«

Tresoč se od dozdevnega ihtenja, ki je bilo po mislih bistroumne gospe Gregorjeve podobno blaznemu smehu, si je don Juan govoril:

»Jakomin pa mnogoženstvo!... Do tega je mo-

ralo priti! Bilo je zapisano v knjigi usode!... Moralo je priti!...«

Ko se je pomiril, je legel v posteljo in takoj zaspal. Zbudil se je kmalu popoldne, se skrbno oblekel, pokosil z izvrstnim tekom in pred odhodom zatrdil gostilničarju in gospe Gregorjevi, da je namenjen v Louvre prosit kralja milosti za Jakomina Corentina.

»To ti je res visok gospod,« je dejala gospa Gregorjeva, ko je don Juan odšel.

»Da,« je rekel njen mož, »in očitno prijatelj njegovega veličanstva...«

»Bogat pa tako, da ne ve, kam bi z zlatniki.«

»Da. In zato, gospa Gregorjeva, je treba temu plemiču zaupati in nikoli ne siliti vanj z računom.«

Don Juan je posvetil Jakominu Corentinu nekaj minut iskrenega pomilovanja.

»Obešen bo,« je menil sam pri sebi. »Siromak! To je zame hudo nevarno; kje naj zdajle najdem slugo, ki bi mi bil tako z dušo in telesom vdan! Nu, nikar ne mislimo nanj, bilo bi škoda časa. Ali morem v tem trenutku storiti kar koli, da rešim to živinčje smrti? Ne morem. Vse moje pomilovanje mu ne more olajšati usode. Torej bi bilo jalovo, ko bi se vdajal praznim čuvstvom in si belil glavo zaradi dobrega Jakomina. Stvar je jasna kakor beli dan...«

Živahno je stopal svojo pot in se radovedno oziral po ženskah, ki jih je srečaval. V Tempelski ulici, ob vratih Runskega dvorca, je mahoma zagledal vlačugo.

Kometni utrinki

v obsegu zemeljskega ozračja

Od 17. aprila se pojavlja vsako leto roj meteorjev, ki se kaže posebno okrog 22. aprila. Ti meteorji pripadajo, kakor je ugotovil bivši ravnatelj dunajske zvezdarne Edmund Weiss, po vsej priliki neki repatici, ki potrebuje za svojo pot okoli sonca 415 let. Zadržijo se to repatico opazovalci leta 1861.

Zemlja se vsako leto okrog 22. aprila približa njenemu kozmičnemu tiru, ki je posejan z razpadninami te repatice, z meteoriti, ki vzplamenevajo v visokih ozračnih plasteh in jih znanost imenuje »Liride«.

Dolina brez sonca

Dve previsni skali v ameriški državi New York

New York ni samo mesto, temveč je tudi država v okviru Zedinjenih držav. New York je velik in širok. Če stopiš v njegovo provinco, ne vidiš nobenih nebotičnikov več in nobenih dirajočih avtomobilov. Newyorško podeželje je tiho in pokojno.

Doživljaš ga s te strani posebno tedaj, če se izgubiš v Adirondackem gorovju, v katerem leži dolina, ki je pravo čudo na-

rave. Dolini dajeta okvir dve mogočni skali, ki je ena med njima visoka 500 m, druga pa še nekaj več. Obe skali sta previsni. Tako se dogaja, da more sonce pokukati v to dolino samo za tri minute, in sicer pozno popoldne. Izven tega časa ni bilo še nikoli sončnega žarka v dolino, ki so jo zato z malo pretiravanja imenovali Dolino brez sonca.

Stala je v kotu gosposkega vhoda, nesramno naslonjena ob portal.

Prav za prav je bilo predrzno, da se je upala kazati ob tem dnevnem času, kajti predpisi so bili strogi in poccenstnice so smele zapuščati svoje brloge samo ob določenih urah.

V njeno srečo je bil ta ovinek Tempelske ulice do malega zapuščan. Don Juan jo je zagledal in skoraj odrevenel od občudovanja.

Deklini je utegnito biti šestnajst let. Mršava je bila in zelo blede, samo na licih sta ji goreli dve rdeči lisi, kakršne navadno povzroča vročica. Toda kako zala je bila, kako ljubka! Iz velikih, plavih oči, čudno prepadenih, kakor oči tepene živali, ki se čudi, da je na svetu toliko hudobije, ji je sijala krotka deviška nedolžnost. Bujni plavi lasje so ji obdajali čelo z gosto zarjo. Skladna črta šibkega in gibkega telesa je bila obdarjena s čarom viugastega cvetnega stebelca, in z nagonsko, prirojeno mičnostjo je nosila posebno obleko svojega stanu, haljo s prziacenim pasom, ki je znamenovala te nesrečne moškemu poželjenju, roba'm šalam surovežev in zaničevanju čednostnih nečark.

Don Juan se ji v oblastno približal in hotljive nisl so se mu vzdignile v duši kako moten val. Všeč mu je bila na prvi pogled. Odvesti jo, vzeti ji s seboj, kakor stvar, ki jo lahko kupiš in plačaš, se mu je zadelo oddih sredi razburljivih ljubezenskih pustolovčin. »Vlačuga?« je rekel sam pri sebi. »Zakaj ne, ko mi ugaja?« Komaj pa je obstal pri poccenstnici, jo je napadel strahovit ka-

šelj. Ko je kašelj odnehal, jo je don Juan nekaj časa gledal, nato pa vprašal:

»Kaj delaš tu?«

»Ne zamerite, gospod,« je krotko dejala poccenstnica in sklenila roke. »Stopila sem v ta kot, da me ne bi zeblo. Saj že grem...«

»Greš? Kam pa?«

»Kamor koli... po ulici...«

»In kaj, vraga, delaš na ulici... takole oblečena?«

»I, gospod... nastavljam se...«

»Nastavljaš se?«

»Da. Nastavljam se.«

»Kako, sveta nebesa? Kaj poješ? Da se nastavljaš, praviš...«

»Ne pojem, gospod. ePti ne morem več, ker me prsi bolijo. Toda Malka je včeraj rekla, da je čas, da si začnem služiti kruh, ker sem že da je čas, da si začnem služiti kruh, ker sem že dovolj stara. Posodila mi je to obleko. In tako sem se napravila in prišla semkaj, nastavljam se, če me bo kdo maral.«

Vlačuga se je nasmehnila s priučenim, nerodnim nasmehom, ki mu je bilo videti, da je njen prvi obrtni smehljaj... tolikanj posiljen je bil... Iskra usmiljenja je nejasno zažarela v srcu dona Juana. Vendar se je premagal in živalske misli so mu znova napolnile duha.

»Razumem,« je zamrmral s hripavim glasom. »A povej, krasotičica: kaj ne, da se nastavljaš prvi-krat?«

»Oh, da, gospod...«

